

Ecclesia, constans ex angelis et hominibus, est sub pedibus Mariæ. Moyses post colloquium cum Deo habitum apparuit habens in fronte lunam. Hoc est enim quod de eo dicitur: *Ignorabat Moyses quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini* (1), videlicet ignorabat quod tam lucida esset facies ejus, ut radius luminis vibraret ad instar lunæ crescentis, quæ duo videtur habere cornua. Maria vero lunam sub pedibus habet, ut nimirum intelligas, supremum gloriæ Moysis et sanctorum omnium infimum esse Mariæ, cuius virginæ pedes non in tumulo vilia, sed in cælo tam grandia, tam sublimia premebant. — *In capite ejus corona stellarum duodecim*: Christus coronat lapidibus pretiosis cæteros sanctos juxta illud psalmi: *Posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso* (2). Ast B. Virginem coronat *stellis*, quia corona ejus est cujusdam superioris ordinis. *Duodecim*, quia emnitudæ gloriæ; in duodecimo quippe numero quævis perfectio est: quapropter in Deipara Virgine gloria corporis nequaquam videtur excludi.

4. Disertis autem conceptisque ver-

(1) Exod. xxxiv, 29. (2) Psalm. xx, 4.

(3) Apoc. xii, 14.

bis hanc de Mariæ Virginis Assumptione sententiam Cornelius A Lapide profitetur, cum illa verba declarat: *Et datae sunt mulieri alœ duœ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum* (3): « Jam certum est, » inquit, « eam esse mortuam, et paulo post resuscitatam ascendisse in cælum, hoc enim profitetur et celebrat Ecclesia in festo assumptionis ejusdem (4). — *Ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro mundo* (5). Hæc civitas secundum exegetas plurimos Virgo Deipara est, in qua refulget aurum propter soliditatem, pretiositatem, fulgoremque corporis, nec non vitrum propter innocentiam, puritatem atque castitatem animæ. Hinc plane videtur innui corporea Deiparentis Assumptio.

Hosce paucos inter amoena sacri Spousi vireta flosculos quibus virginales Deiparentis exuviae, post pretiosissimam ejus transmigrationem conspersæ largiter fuere, collegisse sat est. Hi biblici flores quos decerpsumus a Genesi ad Apocalypsim, Marianam Assumptionem saltem oblique vel subobscure declarant, nisi velimus, neglecto spiritu, litteræ tenacius, quam par est, inhærere.

(4) Comment. in Apoc. cap. xii, 14.

(5) Apoc. xxi, 18.

PARS TERTIA

MYS T E R I A

PROEMIUM

1. Ab ipso hujusce disquisitionis limine veritatem Assumptionis theologia pariter ratione proposuimus evincendam. Meliori proinde methodo insistentes argumentum hoc extrinsecum quod est intrinseci argumenti pulcritudo ac splendor, evolvemus; ad eum pene modum quo pictor, postquam suam confecit iconem, penicillum sumens, colorum venustate depingit.

2. Extrinseca de quibus loquimur argumenta quæ *congruentiae* seu *decentiae* apud theologos vocitantur, sin minus apodictica, validissimum tamen ad ea quæ dicta sunt, robur adjiciunt atque mirifice confirmant. Mirum est enim principium illud a D. Augustino præstitutum: *Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, sciás fecisse Deum, tamquam bonorum omnium conditorem* (1). Ac si dicere velit: Deus semper agit quicquid aptius et rectæ rationis dictamini congruentius appetit. Rationi quippe ac intelligentiæ a quibus extrinseca ar-

(1) Lib. 3, cap. 5, n. 13.

gumenta proficiscuntur, divinus Conditor participationem luminis sui, ut loquitur div. Thomas (2), impressit ac imaginem et similitudinem suam. Si propterea de naturali ordine loquamur, ratio et intelligentia haberi tamquam suprema criteria debent, quæ hominem ad vera et honesta cognoscendum dirigant; si vero de supernaturali ordine sermo sit, inservire pariter illa debent ad credibilitatis motiva dignoscenda, ut revelationem, istorum ope cognitam, divinæ gratiæ subsidio præventus homo et adjutus rationali valeat obsequio mentis amplecti.

3. Hinc planum fit quam turpiter errarint nuperi novatores qui *nihilismum rationis* in rebus quæ fidem attingunt, reperiri deblaterarunt. Novæ semper elucubrationis Theologia capax est, ita tamen, ut, juxta præclarum Lyrinensis effatum, *dum dicis nove, non dicas nova*. Et qui hoc audacter inficiari, quod Deus avertat, præsumperit, ab illa cælestium divinarumque rerum harmonia quæ in rebus fidei micat, plane desciscit.

Quæ quum ita sint, licet Assum-

(2) 1 p., q. 84, art. 5 seqq.

ptionis veritas solidissimis innitatur fundamentis quæ nuper extruximus, omnique fulgeat perspicuitate; nihil tamen secius, quo clarius atque pulcrius innotescat, de nonnullis *theologumenis* seu principiis ex ratione petitis singularem querimus habere sermonem. Has *congruentiae* seu *decentiae* rationes bifariam theologi dispescunt, in *positivas* scilicet et *negativas*. Ab *indecentia negativas, positivas* a *decentia* petunt. Quum vero theologica ratio a *decentia* simul et ab *indecentia* peti facile possit; hac de re *positivas et negatives congruentiae* rationes per modum unius breviter attingemus.

ARTICULUS I.

Caput I.

Divina Prædestination et Assumptio.

1. In æterna prædestinatione tanta fuit cum Christo sanctissimæ Virginis unio, ut alia quevis concipi nequeat. Primum nomen in libro vitæ nomen Jesus est, secundum post illud est nomen Maria. Primus enim prædestinorum omniumque caput est Christus, secundum post Christum locum nobilissimum B. Virgo inter prædestinatos habet. Ipsam ergo Virginem *Dominus possedit in initio viarum suarum* (1), hoc est operum suorum, non quod ipsam ante sæcula crearet, uti Theoctistus quidam eremita dictabat, cuius Baronius an. 823 meminit; sed quod illam ab æterno prædestinavit, ut esset una cum

(1) Prov. viii, 22.

(2) Lib. 7, cap. 1, de arcans cath. verit.

Christo princeps et domina omnium operum Dei. Unde Rabbini, teste Galatino (2), Matrem Messiæ vocant *primum hominem*. Primum intellige non creatione ac tempore, sed tum dignitate, tum fine et scopo, tum in prædestinatione et decretis Dei. Christus equidem est primus prædestinatus, immo caput omnium prædestinatorum; sed Mater a Filio disjuncta non fuit in prædestinatione divina. *Relativa enim sunt simul cognitione.* Unde de B. Virgine dicitur: *Electa ut sol* (3), quia in sui prædestinatione non fuit sejuncta a Filio qui *sol justitiae* vocatur (4): et quemadmodum sol non habet similem inter astra; ita B. Virgo inter prædestinatos. Jure proinde merito illud aptatur Virginis Deiparæ: *Ab initio et ante sæcula creata sum* (5), idest princeps et regina constituta sum ab æterno. Sic enim dicuntur creari cardinales, episcopi, reges, cum dignitas cardinalatus, episcopalibus, regalis eis confertur.

2. Ex hoc usque dictis plane consequitur quod B. Virgo peculiarem cum Filio constitutam hierarchiam, sic, ut concipi possit Christus sine electis, non autem sine Maria, cuius est Filius. Quæ cum ita se habeant, qualiter *partim*, quoad nempe corpus, in cælesti gloria se jungimus eam a Christo, cum quo Deus *ex toto*, ut ita dicam, obstrictis vinculis ab æternitate copulavit? Ab æterno namque Dominus Christum ut Mariæ Filium et Mariam ut Christi Matrem uno eodemque decreto prædestinavit. Verum non in anima, sed in corpore præ-

(3) Cant. vi.

(5) Eccli. xxiv, 14.

(4) Malach. iv.

sertim agnoscitur maternitas. Quam ob rem si Deiparæ corpus assumptum minime fuisset in cælum, haud quidem cum Christo, prout in æterno prædestinationis decreto, perfecta tamquam Mater consociata reperiretur. In eodem *nunc æternitatis* eodemque decreto Jesus et Mariæ nomina scripta sunt; in eodem æternitatis *hodie* iisdemque prope gaudiis Jesus et Maria, Filius et Mater itidem perfruantur oportet. A diebus æternitatis in aula divina uteisque versabatur, ille ut Filius, ista ut Mater; in diebus igitur æternitatis sin ille ut Filius in anima et corpore gloriosus ascenderit; ista ut Mater, et ideo in anima et corpore, necessum est gloriosa pariter assumpta sit. Jure proinde merito div. Ildephonsus, de corpore Virginis Assumptione disserens, ait: « Hæc est sacra et venerabilis solemnitas, fratres, ante mundi constitutionem præscripta et præordinata, sed hodierna die exultanter est impleta (1). »

Ulterius: Divina prædestination infallibilitatis munere pollet; impossibile prorsus est, ut, secus ac Deus constituerit ab æterno, contingat. Ecquid autem voluit ab æterno Deus? ut ad ablutionem scelerum quæ in hominibus præcognoverat, perpetuo flueret ex Mariana scaturigine fons aquæ vivæ, Christi nimirum sanguis, sine cuius effusione non fit remissio (2). Hic tamen est fons aquæ vivæ salientis in vitam æternam. Et vere saliit de terra in cælum, ut de cælo in terram saliret. Sed absque scaturigine quæ caro Virginis est,

(1) Serm. ii de Assumpt.

fontem, Christi carnem excogitare nequimus in cælo. Ne proin æternæ ac divinæ prædestinationis hic ordo laberetur, pneumatosomaticam Deiparentis Assumptionem fateare necessum est.

3. Ad eandem veritatem magis magisque roborandum, pergitus ita ratiocinari. Corpus juxta legem physices ad altitudinem tantum ascendit, quantum ab altitudine descendit. Igitur in vita Deiparæ finis adeo debet respondere principio, ut culmen illius ad culmen istius pertingat. Et ideo finis suæ vitæ ob quandam legem gravitatis ad suæ vitæ principium extollatur oportet; quemadmodum aqua rapitur in aerem, ut scaturiginem a qua manavit stillavit, perquirat conquerat. Verum ubi reperiatur vitæ Deiparentis origo? Necesse est ut moveamus per æthera pennas, et ad æternitatis usque verticem fidenter ascendamus. Quandoquidem cum cælestis ac terrestris genealogia Christi in una eademque sua Persona conjungatur, B. Virgo ex ista ad illam evenitur per eandem gratiam quæ Christum ab illa ad istam inclinat. Et quoniam hujusc Verbi quod *in principio erat apud Deum*, verum est dicere: *Et Verbum caro factum est*; ita Virginis Mariæ in qua *Verbum caro factum est*, quasi dicere faterique verum est: *In principio erat apud Deum*. Quocirca in B. Deipara principium suæ vitæ tantam attingit altitudinem, ut nec major nec melior excogitari qualibet ratione valuerit. Ergo in Virgine mors ea debet esse,

(2) Ad Hebr. ix.

qua nec melior nec nobilior alia concipi queit. Nec melior autem nec nobilior esset in Virgine mors, nisi Deus eandem Virginem in anima et corpore beatam ad æternam gloriam promovisset.

Christus tantum ascendit, quantum descendit. De cælo venit in uterum, de utero venit in præsepe, de præsepe venit in crucem, de cruce venit in sepulcrum, de sepulcro redit in cælum. Id ipsum putari de beata Virgine potest. Ab æternitate venit in uterum, de utero venit ad præsepe, de præsepe venit ad crucem, de cruce venit ad sepulcrum, de sepulcro redire debebat in æternitatem.

Nec satis: prosequimur enim. Duo copulative requiruntur, ut corpus, quantum descendit, tantum infallibiliter ascendet: quod nempe jugiter vis impellens præsto sit, quodque nullum refragetur obstaculum. Porro Deiparens vim semper habuit impellentem, id est gratiam, ita tamen, ut de die in diem, de hora in horam, de minuto in minutum maximopere creverit. Nec in suam carnem fuit grave vulnus inflictum, adamiticum nempe facinus quo ceterorum hominum caro aliquantis per etiam infirma et languida in consummatione sæculi ad æternam gloriam, moram faciente, perveniet. Contra Deiparæ caro a primo sue conceptionis momento cælestibus irrorata liquoribus, cælestique jugiter nitore coruscans in ipsa sua morte nullum reperiens obstaculum, potuit divini amoris impulsu ad ætherea tabernacula ferri.

4. Sed Virginem audiamus per os

Ecclesiæ ipsa æternæ Sapientiæ verba loquentem. *Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram:* jussit Dominus, et factum est cælum; jussit Dominus, et facta est terra; jussit Dominus, et factum est mare. Sed ante mare, ante terram, ante cælum jussit Dominus me in sua collucere prædestinatione. Cælum non erat, terra non erat, mare non erat; sed antequam quicquam ficeret Dominus, possedit me; ante sæcula creata sum; ab initio rerum omnium sancta coram ipso ministravi. Post me igitur fuit adamitica culpa. Ut simul ex ore Altissimi prodigi primogenita ante omnem creaturam, et humanæ existentiæ tetigi limen, antiqua vipera meam in animam nisa est propinare venenum. At furere potuit, mordere non potuit: plusquam filia hominis, filia Ædi cælico nitore coruscabam. Poena tamen sequitur culpam; ita ut si post me adamitica culpa, post me quoque fuerit adamitica poena. Illa proinde meam animam in introitu meo infuscare peroptat, et non potest; meum ista corpus in exitu meo dente rodere cupit, et frustra molitur; ad eum prope modum quo Tantalus (si sacris mihi licet miscere fabellam), mento tenus Eridani fluvii aquis immersus vel guttulam fugientis aquæ haurire non poterat. Meus animus in tumulo materni corporis tamquam lux quam extinguere nemo potest, animæ mortem vix cernit, evadit; meum corpus in tumulo lugubris gelidæque telluris, ceu pura crystallus quæ prior servatur in arca, corporis mortem vix tangit, aufugit.

Quare Virginis prædestinatio et As-

sumptio duo sunt velut annula quæ magnam conjungunt in Virgine Deiparente coronam, ut hac in suis redimita temporibus, æternum gestiens incommutabili Bono frueretur. Vere grandis harmonia! Postremum B. M. Virginis mysterium primo mysterio plane cohaeret, et sua iccirco prædestinationis suam mirabiliter includit Assumptionem.

Est sane pulcherrimum optimum que ab æternitatis fundo quandam introspicere veritatem; ea profecto ratione qua pulcherrimum atque optimum evadit ex oceani profunditate pretiosam trahere concham.

Caput II.

Immaculatus Conceptus et Assumptio.

1. Mulier illa singularis quam tot deliciis ab æternitate Deus in sua mente volvebat, tamquam aurora de cælis rosea micantique facie consurgens, in actum, quia *Ipse dixit*, erupit. Et ecce cacodæmon gravi percitus ira tenebrosam in *totam pulcrum* evomuit caliginem. At ipsa levis nubecula, flatu propemodum sublata divino, super nicram sinuosamque vi peram quam virgineo pede contrivit, formosior micuit atque splendidior, ea (opinor) ratione qua pulcior ac nitidior elucet dies, postquam procellis gravigra de cælo præcipitat nox. Mirabiliter Conceptio! Nam quid Deus in suæ Conceptionis diluculo cum B. Virginie gesserit, qualiter eam sanctificaverit, solus ipse novit, quum id Scriptura non doceat, Ecclesia non loquatur, et nos potius mirari quam loqui præsumptuose conveniat.

Dicere possumus faterique dumtaxat: hæc est arca illa noetica ab aquarum inundatione immunis. Aquis diluvii etiam celsissimi montes cooperti fuerant, arca tantummodo Noe ita salva remansit, ut nec una gutta aquarum in illam intrare posset. Sic peccatum omnes altissimos montes, puta sanctos excellentes, reges, patriarchas, prophetas, apostolos pervasit: sola beata Virgo, arca Dei viventis, ab illo prorsus libera remansit; ita ut participare quodammodo possit eo græco nomine quod uni Deo tribuitur, *αγνος*, sine terra nempe, sine macula; ita ut ipsa ferme sit nova creatura novumque figuramentum. Porro si beatissima Virgo quoad animæ corruptionem inter omnes extiterit singularis, quoad vero corporis corruptionem quod unum substantiale cum anima constituit, omnibus dicendum foret extitisse parem? Occurrit igitur animo quiddam mirum, sed tamen verum, B. nempe Virginem, quoniam in suo Conceptu animæ mortem evasit, in obitu corruptionem, corporis mortem, evasisse pariter. Opus est ut utrumque stupor, utrumque miraculum, utrumque reperiatur Assumptio, Assumptio illic ad gratiam, Assumptio istic ad gloriam; ibi Conceptio vel infusionis animæ in corpore sine primigenia noxa ad vitam temporalem, nova heic Conceptio vel nova infusionis animæ in copore sine ulla corruptione ad vitam immortalem. Unde sic mihi liceat ratiocinari pro Assumptione, qualiter pro Imm. Conceptu ratiocinari licuit Augustino. Isthic a quavis labo peccati Virginem Mariam declarat immunem, eo quod